

LUPATA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

.. . . APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Societatea noastră

dramatică.

(—) Nu este o impietate pentru memoria răposatului Vulcan, dacă, îndată după închiderea mormântului peste osemintele lui trupești, ne gândim la societatea care lui i-a datorit în mare parte existența. Conducătorii vin și trec, dar neamul și societățile rămân și e datoria celor rămași în viață să se îngrijască de lăsământ.

Pe cum știm, ani de-a rândul această societate a dat puține probe de viață. Toată manifestarea ei se reduce la întrunirile anuale, ce se țineau în fie-care vară în vre-un ținut românesc. Adunările aceste aveau acelaș program tipic: cuvântarea avântată, cu vorbe frumoase de îmbărbătare, a idealistului președinte Vulcan, o scurtă dare de seamă a cassierului și, în urmă, o primitivă reprezentare dramatică cu cine știe ce vodevil subțire.

Singura parte pozitivă a acestor petreceri de vară era convingerea dobândită, că fondul crește și că ținta visată de întemeietori se apropie tot mai mult.

De vre-o zece ani însă situația e schimbată. Un spirit nou, de muncă și de propășire, intră în societate. Se dau pe față dorințe de oare-cari reforme. Toate aceste grație presei noastre politice, care a început să prețindă mai multă activitate pe acest tărâm. Meritul principal al schimbării de situație îl are însă un comitet nou, compus din câte-va din cele mai bune elemente culturale dela noi.

Mutându-și sediul la Brașov și alegându-și de vice-președinte pe directorul gimnasiului, Virgil Onițiu, iar de secretar pe abilul și devotatul profesor și publicist Dr. Blaga, prin vinele societății a început să pulseze o nouă viață. Se urmărește viața teatrală la țară. Se încearcă înjgheburile unei biblioteci teatrale. Prin anuare sistematice se atrage luarea aminte a întregii români asupra scopurilor înalte de cultură ce se urmăresc. Cu un cuvânt, societatea se ridică la nivelul unei societăți moderne.

Pasul cel mai fericit a fost însă atenția ce comitetul a dat din capul locului unui eminent talent dramatic, ridicat în mijlocul nostru și dezvoltat la conservatoarele străine. Vorbim de dl Zaharie Bârsan. Mult înzestrat de

natură, o frumoasă inteligență și totodată unul dintre cei mai valoroși scriitori tineri ai noștri, dl Bârsan înseamnă o stea norocoasă răsărită pe orizontul vieții noastre teatrale. — Prin angajarea lui în serviciul teatrului român de aci s'a făcut un mare pas înainte. — La bunele intenții ale comitetului, la dragostea pentru propășirea fondurilor și a cauzei în general, Bârsan aduce priceperea specialistului, partea practică a organizatorului. Ajutat de noi, de presa întreagă, și de spiritul extraordinar de accesibil al populațiunii, Bârsan a și reușit prin talent și hărnicie să producă întâiele rezultate vizibile. Și comitetul privește cu satisfacție la încoronarea hotărârilor sale fericite.

Dar an de an datoriile comitetului se ramifică. Se deschid tot mai multe orizonturi. Opinia publică cere nouă probe, în raport cu creșterea gustului public la noi pentru artă și pentru literatură dramatică.

E nevoe deci, ca din an în an conducerea societății să se întărească, să se aleagă în comitet bărbați cu devotament și pricepere, cari nu numai să reprezinte prestigiul societății, dar să aibă și curajul unor soluții energice.

După cât se vede, se ivesc unele și greutăți politice. Felul cum sunt redactate statutele ar împiedeca, zic-se, îndeplinirea dorinței publicului de a se clădi în vre-un centru românesc un teatru național. Pentru justa interpretare a statutelor, pentru eventuale schimbări sau demersuri pe lângă guvern, trebuie să avem un comitet perspicace și mai cu seamă un președinte destoinic. Fi-va Onițiu sau altul, nu ne privește, numai să aibă calitățile cerute.

Iată ce am voit să spunem în aceste momente, când zelosul bătrân de la Oradea Mare ne-a părăsit. În curând societatea se va întruni iarăși în adunare generală. Așteptăm cu nerăbdare hotărârile ei.

Un institut public românesc.

I.

(f) Părintele C. Morariu, unul dintre preoții cărturari ai Bucovinei, a lansat prin o scrisoare publicată în „Neamul românesc” din București, ideea înființării unui „institut

public românesc” care să tipărească și să răspândească pe prețuri ieftine între masele mari ale cititorilor, cărți religioase, și în special părți din sfânta scriptură și chiar Biblii complete. Căldura cu care a fost îmbrățișată această propunere, e un semn bun, și e în stare să ne facă a crede că acest institut public nu va rămânea pentru multă vreme numai un pium desiderium.

Răspândirea „cărții cărților” printre păturile largi ale cetitorilor ar avea desigur, o influență dintre cele mai bune din toate punctele de vedere. E constatat că răspândirea Bibliei la diferite popoare e în raport direct cu starea culturală a acestora.

Ba ce e mai mult, Biblia a fost pentru fiecare popor din Europa, chiar piatra din capul unghiului a culturii adevărate. Goții, cari dintre toate popoarele năvalnice ale sfârșitului evului vechiu, se ridică ca un popor în pronunțate aptitudini culturale, își au pe *Ulfila* al lor, care prin traducerea Bibliei în limba gotică, pune temelie nu numai creștinismului la Goți, ci și culturii popoarelor germanice.

Poporul german, cătră a cărui cultură atât de întemeiată se uită azi fiecare popor cu jind, și-a început adevărata sa cultură prin traducerea Bibliei de *Luther*, traducere care, după patru veacuri, și azi e considerată ca bază a literaturii germane religioase.

Pentru a nu ne opri pe rând la toate popoarele Europei, arătând acelaș lucru, amintim numai că și începutul culturii noastre coincide exact cu tipărirea celor dintâi cărți bisericești în limba noastră. „Testamentul nou,” dela Bălgrad (1648) și „Sfânta Scriptură” dela București (1688) pun bază nu numai limbei noastre literare, ci deopotrivă și culturii noastre, și generale și naționale.

Tradițiile cele bune la noi, din nefericire nu s'au cultivat după cuviință, cum s'au făcut la alte popoare. La noi nu s'au constatat aceleași fenomene pe cari le-a provocat în Germania biblia lui Luther. La noi biblia a prins mai puțin, superstițiile ținând locul adevăratei culturi religioase. Analfabetismul, care și azi e îngrozitor, mai îngrozitor de cât oricând, a fost în multe privințe piedeca cea mai mare că nu s'au putut răspândi în pături largi scrierile sfinte și unde nu bântuește analfabetismul, aproape pretutindeni bântuie semidoctismul și acolo n'au ce căuta cărțile sfinte. Cele câteva ediții ale Bibliei, cea dela București (1688), Blaj (1795), Petesburg (1819), Buzeu (1854), Sibiiu (1856-8), în urma scumpetei lor celei mari nu s'au putut răspândi printre știutorii de carte ai poporului de rând, de cât doar aici-colo. Numai între preoți s'au mai răspândit

și pela biserici, dar nici acolo n'au prea fost citite.

„Societatea biblică britanică“ din Londra, p'ar și ea mai multe ediții cu litere latinești, n'a răsbătut nici ea cu tot prețul mic al lor, pentru că limba în care e tradusă biblia ei, e din cale afară de rea și de nepopulară.

Dacă supt raportul răspândirii cărților sfinte în milioanele de credincioși ale poporului nostru n'am sta așa de rău, de sigur că nici supt alte raporturi starea noastră, atât materială cât și intelectuală n'ar fi atât de rămasă îndărăt. O premenire a noastră de sigur că s'ar putea face foarte bine prin pătrunderea adevăratului cuvânt vecinic în viața noastră.

„Sunt adânc convins — zice unul dintre cei mai culți și mai de seamă oameni ai României, dl C. Alimăneșteanu, care la propunerea părintelui Morariu a răspuns cu o danie de 5000 de lei — că nici nu poate fi vorba de o înălțare temeinică și de progrese serioase ale neamului nostru românesc, cu toate încercările și svârcolele noastre de reforme și parareforme, înainte de a sesăvârși o fundamentală și totală prefacere culturală și morală a cât mai multe din milioanele de suflete cari alcătuiesc acest neam românesc“.

Această prefacere culturală dl Alimăneșteanu o așteaptă, ca și atâta altă lume înțelegătoare, dela pătrunderea Bibliei în masele cele mari ale poporului.

„Pentru că — zice mai departe d-sa — nu cunosc pe lume o altă operă mai dumnezeiește întocmită pentru a ciopli firea omenească și a pregăti sufletele ursite de soartă să trăiască în ciopoare și cărduri din ce în ce mai numeroase, mai înghesuite și la un loc pe acest pământ, — să le îmbine, dar la o mai trainică solidaritate, — pentru că nu cunosc o altă lucrare de cultură și morală, care să fie mai în deobște primită, care, cu toate prefacerile pe cari scurgerea vremii le aduce în omenire să rămână totuș pururea de actualitate și care să poată întruni mai cu înlesnire un mai mare număr de adepți, din mulțimile și tovarășiile de inși, cari o constituiesc, — pentru că nu cunosc o altă carte de concretizare a gându-

rilor omenesti în scopul formării și al ridicării omenirii, care să fie mai îngăduitoare și mai largă în învățăturile ei, și pe care să se poată deci, altoi mai cu înlesnire chiar și cele mai transcendente speculații științifice ce mintea omenească ar năzui să atingă, — pentru că, în sfârșit, nu cunosc o altă culegere de învățături și pilde, care, ca sistem filosofic, să fi ridicat la o civilizație așa de înaltă un număr așa de mare de suflete din starea de sălbătăcie în care zăceau și, deci, care să fi dat dovada unui așa de temeinic punct de razim și a unui așa de puternic îmbold de înălțare a oamenilor, ca învățăturile lui Christos din Biblia noului Tratatment.

O carte, dar, cu atâtea blagoslovite și minunate însușiri, din nenorocire însă cunoscută din scoartă până 'n scoartă de foarte puțini dintre ai neamului nostru, *trebuie* să se găsească nu numai în *palate* ci până și în cele mai sărăcicioase cocioabe, poreclite case românești; fiindcă în paginile ei vom putea afla mai ușor de cât ori unde, dela cei mai mari până la cei mai mici, mijloacele și calea pentru a ne înfrâna ambițiile, a ne împlânzi patimile și a ne *uni* într'un gând și într'o simțire cât mai mulți din neamul nostru, în deosebitele împrejurări, mai ușoare ori mai grele ale vieții noastre ca oameni și popor“.

Dacă toți scriitorii de carte românească ori cât ar ceti și aprofunda aceste cuvinte, vom vedea în curând înălțându-se acel institut care are menirea de a regenera neamul nostru și de a-l ridica la o treaptă culturală deamă de puterile lui sufletești.

Turneul deputatului Maniu. Deputatul Dr. Iuliu Maniu, care și-a început la Vinț cu atâta căldură dările de seamă parlamentare prin cercul său își continuă activitatea sa prin toate comunele mai principale. Duminică la 15 Septemvrie va fi la Roșia de Secoș înainte de amiază, iar după amiază în Haba.

Convenirile acestea ale deputatului Maniu cu alegătorii săi au o impor-

tanță cu atât mai mare, cu cât stăm de prezent în fața unei tempestăți politice puternice, care se va deslănțui asupra capului luptătorilor noștri, hotărâți a duce lupta până la extrem pentru exoperarea drepturilor poporului confiscate de puternicii zilei.

E vorba de votul universal, a căruia însemnătate e bine să o convoace tot insul și e bine mai ales să știe trăgânarea guvernului de a-l pune în practică și intenția acestui guvern, de a plămădi o reformă electorală, bazată pe sufragiul universal, care să nu difere decât cu numele de cea de astăzi și care să nutrească și mai departe aspirațiunile partidului kossuthist, compromis pe toată linia chiar și față de ai săi.

Vasile Lucaciu către alegători. Deputatul Beiușului, d-l Dr. Vasile Lucaciu adresează alegătorilor săi o scrisoare deschisă, laudând patriotismul lor și spiritul de ordine și pace, ce a domnit între dânșii în timpul alegerii și promițând că va face tot ce îi va sta în putință. Împreună cu fruntașii din cerc, pentru a ridica bunastarea ținutului. Noul deputat promite că nu va ținea samă de aceea, dacă unii sau alții au luptat contra d-sale, ci din cât îi va fi cu putință va căuta să le servească tuturor deopotrivă în daraverile lor.

Războiul din Murăș-Turda. Coaliționiștii au învins, dar o învingere pirhică, ca pe vremea „drabanților“. De aceleași mijloace s'au folosit de astă-dată și coaliționiștii, ca și „urgisiștii de drabanți“. Dimineața, noul protopretor substituit Reicher Aladár a mers la comitat ca să ia în primire oficiul său. Vice-comitele Nagy, suspendat de comitelesuprem, își predă oficiul protopretorelui Erödsy, care a refuzat să-l dea în primire lui Reicher. Acesta a chemat jandarmeria și Erödsy a fost depărtat între baionete. Ma-

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA.“

Iosif Vulcan.

Departa, undeva spre Nord, un preot bătrân stă singuratic. Mâna lui slăbită nu mai zurue cădelnița. Odăjdiile vechi nu se mai văd în fiecare Duminică. Biserica i-s'a dărâmat. Și din izolarea aceasta privește cu buni ochi pacinici sau iscoditori la credincioșii lui de odinioară, pe cari nu-i recunoaște deplin. Abia odată la an, într'o sărbătoare, ale cărei rânduieli aduc mai mult cu cele din bătrâni, își ia toiagul de drum, se îmbracă în toată strălucirea uitată, își drege glasul încercându-i tremurătura, și pleacă la vale.

Imaginea aceasta îmi răsări în minte de câte ori mă gândeam la regretatul Iosif Vulcan. Toți Românii știau că trăește, în Oradea-Mare un bărbat, un bătrân merituos, că la adunările fondului de teatru i-se aude glasul melodramatic cerând în numele iubirii de neam ajutoare bănești și morale. Că a scris mult, dar nu se știe decât despre vr'o comedioară, al cărei titlu îl publică ziarele în rubrica „viața socială“. Era un nume, la

auzul căruia se mișca ceva în noi, fără a ști destul de hotărît pentru ce.

Căci bătrânul dispărut a făcut de toate în literatură, fără să fi atins vr'o înălțime. Zeci de ani de-a rândul a publicat poezii de dragoste și poezii naționaliste. După vremea lor, versurile acelea erau ciripiri ușurele sau răsunete fără putere.

Versificație, stil, limbă, toate sunt haine usate pe un trup fără vlagă. Asemenea sunt și traduceri.

Iosif Vulcan a mai scris nuvele și romane. Sunt multe volume. În ele e vorba și de peșteri, de tainițe cu hoți, și de pândiri supt poduri, și de dragoste cu peripeții neașteptate. Palaghia zisă Pelagia se ivește alături de supțiri siluete fine.

Sunt și acestea, toate, pagini fără nici o artă, cu lungimi nesfârșite sau false pe de-a întregul. De traduceri nu mai vorbim.

Mai mult noroc a avut cu teatrul. A militat stăruitor pentru înființarea societății, apoi a fost ales în fruntea ei ani mulți. Prin multele broșurele cu comedii, prin lucrări dramatice cu mai multe pretenții, a ajutat începuturile primitive în direcția aceasta.

Valoare artistică însă n'au nici figurile acestea nesfârșite, dela cel din urmă țaran, dela alegerea de învățător, până la falnicii vovevozi. Au numai însemnătate culturală.

Pentru toate acestea, cât și pentru „desvoltarea și lățirea culturii naționale“ prin alte condeie, Iosif Vulcan a scos preste patruzeci de ani revista „Familia“. Cu o regularitate enervantă ieșia în fiecare Duminică, aducând încercările tinerilor fără mult noroc, sau crâmpeie din fantazia istovită a vr'unui bătrân care nu se mai citește. Rareori întâlnești stropi de vioiciune, vederi proprii să însemne o îndrumare spre cuvintele stăpânitoare. Dar în curând, ca o jertfă adusă credinței din vremi trecute, urma vr'o greșală, vr'o renegare.

Acesta e adevăratul Iosif Vulcan. Așa-l vor cunoaște, credem, cei ce vor veni în urmă. Bărbat foarte stăruitor, cu bunăvoință largă, dar fără aptitudini deosebite. Iubirea lui de limbă, de neam, a fost o iubire romantică, — rămășiță a anilor șase-zeci.

Și pentru atâta îi vom cinsti pomenirea.

Ion Duma.

mulți funcționari l'au însoțit. Pe tot drumul lor au strigat insulte la adresa coaliționiștilor: Hoji, fâlhari, mișei...

După amiază s'a continuat adunarea congregațională în zgomot și turburare nesfârșită. Autonomiștii au părăsit sala și coaliționiștii rămași stăpâni, și-au votat reciproc încredere.

Ministrul Andrassy l-a suspendat pe Nagy și din funcția de director al cursului administrativ, iar procuratura a ridicat împotriva lui și alui Erödsy acuză pentru-că nu s'au supus autorităților.

Seara a fost banchet, alai și mare veselie...

„Pesti Hirlap“ are răcori de votarea în comune. Scriind un articol prim „P. H.“ spune, că ori de se va face sufragiu universal, ori de se va face un așa numit „sufragiu universal“ care însă nu va fi decât o lărgire a dreptului de vot, de-odată cu această reformă va trebui să se facă și decentralizarea procedurii electorale, introducându-se votarea în comune. „P. H.“ observă, că mulți dintre patrioți, cari nu sunt amici ai sufragiului universal, ar dori totuși, votarea în comune. Acestora vrea să le bage în cap „P. H.“, că ar fi naivă de tot obiecționarea, că prin lărgirea dreptului de vot, chiar fără cautele pentru „națiune“ proporția aleșilor nu s'ar schimba. Și că ar fi numai atât, că Maniu și Cicio-Pop, aleși acum de mai puțini, ar fi aleși atunci de mai mulți...

„P. H.“ caută să-i convingă pe aceștia, că în comitatele Solnoc-Dobâca, Bihor, Cojocna, Hunedoara, Turda-Arieș, Alba-Inferioară Maghiarii erau și până acum aproape cu toții alegători. Cu lărgirea dreptului electoral ei pot să câștige vre-o 2—3 la sută.

Din contra, vor intra între marginile constituției miile de Români și Moji, rupți de săraci și semisălbateci, cari la votarea în comune vor urma ca niște turme de oi, preoților și dascălilor“.

„Să știe, că și până acum — așa mărturisește „P. H.“ — a fost nevoie de oarecari uneltiri, ca să nu le numim „arte“ pentru a potrive censul astfel, ca influința hotărâtoare asupra alegerilor să li-se asigure Maghiarilor în o parte însemnată a cercurilor naționalităților. Și cu toate aceste câte greutăți au avut candidații maghiari, până când au putut răzbi contra candidaților români! Iar lărgind drepturile, și neingrijindu-ne de căutele, vom da cercurile naționaliste drept pradă puterii grupării politice contrare statului“.

(Contrare statului?... „P. H.“ greșește. Ar trebui să spună: contrare tovarășiei, care s'a întronat în cărca statului, pentru-ca să-l exploateze. — Trad.)

Summa sumarum: „P. H.“ cere „nu încercări, nu lozince; ci dispoziții practice și mai cu samă o reformă, care să urmărească cu o rigoare neînduplecată interesele naționale maghiare

Quod erat demonstrandum.

„Morning Post“ și Ungaria. Ruttkay Vilmos, corespondentul comercial din Londra al ministerului nostru de comerț, a adresat ziarului „Morning Post“ o scrisoare

în care încearcă să desmintă cele scrise în acest ziar despre Ungaria. Spune că legea lui Darányi nici decât nu poate fi numită reacționară; spune că e minciună că în Ungaria naționalitățile sunt asuprite și declară că e o exagerare a susține că în Ungaria se săvârșesc prigoniri politice. . . în Ungaria legea întotdeauna ține seamă de principiile egalității...“

Ziarul englez a publicat scrisoarea, făcându-i comentariul: Trebuie să ținem de autentice cele ce ne scrie corespondentul din Ungaria. Istoria și literatura dovedesc asuprirea naționalităților. Cei cari studiază literatura din chestiune, vor ajunge în curând la convingerea că statul ungar astăzi într'adevăr săvârșește adese nedreptăți, mai ales față de cetățenii săi români“.

Di Ruttkay a făcut-o lată. . . In Ungaria nu sunt prigoniri politice, nu sunt asuprite naționalitățile, toți sunt egali înaintea legii...

„Ungaria e a Maghiarilor!“ „F. M. K. E.“ și-a serbat la 12 l. c. în Neutra jubileul de 25 ani de existență. În locul fostului președinte Leopold Edelsheim-Gyulay care s'a retras, a fost ales președinte contele Emil Desewffy, deputat dietal. Di conte, bine înțeles, a ținut un strașnic discurs și cum se cuvine la o societate culturală maghiară, nobilul conte a proclamat tendințele de maghiarizare.

Noul președinte al societății „F. M. K. E.“ crede, că această societate va trebui să stăruiască, pentru-ca la regimentele din Ungaria să fie introdusă limba de serviciu maghiară; pentru-ca să poată servi și pe această cale cauza maghiarizării. De încheiere noul președinte a mai făcut apel la Maghiari, ca să lase la o parte ori-ce veleități de partid și să se unească toți pentru scopul cel mare, ca „Ungaria să fie a Maghiarilor“. Foarte bine. Dar ce ne rămâne atunci nouă nemaghiarilor, cari ținem, ca Ungaria să fie și a noastră?

Să proclame domniile lor stărpirea nemaghiarilor din această țară; dar să se împace atunci și cu consecințele, spre cari ne-ar împinge pe noi politica lor.

Despre alegerea dela Beiuș. »Südungarischer General-Anzeiger“, ce apare în Verșet scrie un articol prim cu căldură, condamnând prea cunoscutele manopere ale stăpânitorilor șovinisti de a pune în cărca naționalităților deputați, cari nici n'au fost văzuți măcar vre-odată prin cercurile în cari se trimit și despre a căror existență nici nu a avut nici hantătar vre-o cunoștință cu câte o săptămână înaintea alegerii. „S. G. A.“ spune, că alegerea dela Beiuș este plină de povețe bune și pentru Șvabii din Bănat și amintind, că până astăzi partidul poporal german numără printre membrii săi 10,000 alegători, spune, că și pentru Șvabii, ce se deșteaptă, va trebui să se sfârșească de pe acum, zilele de aur ale candidaților trimiși de guverne în cercuri cu ucaz, ca să fie aleși. Nu vor mai urma nici Germanii ucazelor și ademenirilor, ci numai sentimentelor celor mai sincere naționale.

ROMÂNIA.

Marea serbare de la Călugăreni.

(Prin telefon dela corespondentul nostru particular).

Giurgiu, 26 August.

Din inițiativa dlui ministru Sp. Haret s'a luat dispoziția ca în toți anii, în ultima Duminică a lunii August, să se facă o serbare comemorativă pentru frumoasa victorie câștigată de Mihai Viteazul la 13 August 1595, contra armatelor lui Sinan-Pașa, la Călugăreni.

Pentru acest an comitetul organizator a aranjat ca serbarea să se facă cu mai mult fast.

Des de dimineață au plecat din oraș, multe trăsuri cu invitații și cu delegațiunea institutorilor din Giurgiu.

La Călugăreni.

La orele 9 a. m., după sosirea dlui prefect Ghica și a dlui Ștefan Sihleanu, delegatul ministrului instrucțiunii, protoereul Nicolae Popian, înconjurat de preoții de prin împrejurimi, a oficiat un serviciu religios, în memoria marelui domn și a celor căzuți în luptă, într'un pavilion, în mijlocul căruia se află zidită de cătră Șerban Vodă Cantacuzino o mare cruce de piatră.

Se mai aflau de față elevii școalelor din împrejurimea Călugărenilor, în uniforme de mici dorobanți, elevii școlii de meserii din Clejani, învățătorii școalelor rurale, delegații școalelor din jud. Ilfov și Giurgiu.

Onorurile militare au fost date de comp. 10 de infanterie din Călugăreni, sub comanda căpitanului Moscu.

După sfârșirea serviciului religios au ținut cuvântări dnii Șt. Sihleanu, prefectul județului, Ghica, comandantul reg. 5 Vlașca, colonelul Vasilescu; revizorul școlar Niculescu și învățătorul Popescu din Călugăreni.

Toți au comemorat isbânda de atunci aducând laude acelu mare Domn, care a reușit ca într'un scurt timp să întrupeze visul ideal al Românilor.

Muzica regimentului a intonat imnul regal. Corul învățătorilor a intonat imnul național și imnul patriotic „Sună buciul de alarmă“.

Elevii școlii din Călugăreni au executat diferite exerciții libere și cu bastoanele și s'a făcut recitări din Bolintineanu de cătră elevii școlii.

Corul învățătorilor a intonat imnul „Plugar și Ostaș“, iar mici dorobanți au făcut câte-va exerciții militare din școala soldatului.

A atras atenția tuturor frumoasele lupte franceze și române, executate de 12 elevi ai școlii din com. Dărăști (Vlașca), sub conducerea inv. Petrescu.

După aceea, a avut loc defilarea în ordinea următoare: micii dorobanți, sub conducerea căpitanului Bucă Grigore și revizorul școlar militar Dimitriu, elevii școlii de meserii din Clejani și soldații companiei a 10 de infanterie. După serbare, în sunetul muzicii militare, sătenii și sătencele au jucat diferite jocuri naționale.

La orele 12 și jumătate, a avut loc un banchet de 96 de tacămuri.

Seria toasturilor a fost deschisă de revizorul școlar Niculescu, care a toastat pen-

tru dl Haret. A răspuns dl Sihleanu, mulțumind.

Mai toastează dl Boldescu pentru dl Sihleanu, învățătorul Marienescu Cămineasca pentru revizorul școlii Niculescu, și dl prefect Ghica pentru armată și colonelul Vasilescu. După aceasta dl Sihleanu pornește cu automobilul spre București. La orele 6 și jumătate seara, cei cari veniseră din Giurgiu, s'au înapoiat în oraș.

Pământul sătenilor.

Mica proprietate rurală este bine reprezentată căci în afară de cei 200.000 săteni cari posedă mai puțin de un hectar, avem încă mica proprietate țărănească, 150 mii săteni cu 1—2 ha., avem adevărata proprietate țărănească reprezentată prin 600 mii săteni cu 2—7 ha., și proprietatea mare țărănească, 50.000 săteni cu 7—10 h. a., în total 3.320.000 hectare avem în stăpânirea sătenilor.

Lipsa de pământ este cu toate acestea foarte mult simțită în pământurile rurale, și fiecare ocazie dă la iveală acest fapt, cu o tărie din ce în ce mai puțin discutabilă. Zilele trecute a fost la Iași licitație pentru vânzarea unor bunuri mici ale Statului, și s'a putut vedea setea de pământ, concurența sălbatecă, goana după o mică parcelă cu prețuri fabuloase; e destul să spun că pentru 5 ha. teren inundabil, izolat și tocmai în nordul județului într'o regiune puțin populată, s'a oferit peste 4000 lei!...

Și doar fiecare din concurenți avea deja o porțiune de 3—5 ha., nici unul nu era lipsit de pământ, și cu toate acestea...

Cauza?... Ori ce socoteală duce la una și singură: „lipsește din comerț vânzarea de pământ în parcele mici“, e o marfă foarte rară, deci scumpă și de mulți dorită.

Intr'adevăr pământurile rurale, cele 3.320 mii ha. sunt scoase din vânzare, legea declarându-le inalienabile și tribunalele în mare parte refuză autentificarea actelor, chiar atunci când un sătean bătrân, sărac și fără copii, ar vrea să vândă o parcelă tânărului său nepot, plugar în toată puterea.

Proprietatea mare, cele 3.002.000 ha., de asemeni sunt scoase din comerț pentru săteni, căci cine s'a gândit până acum să-și parceleze moșia și să vândă în loturi mici, individual, doritorilor de a cumpăra?

Din proprietatea mijlocie, de 1.647.000 ha. mare parte răzeșească, singură pusă în vânzare, pușini se pot înfrupta, căci sau se subdivide de la sine și trece urmașilor ca moștenire, sau mai adesea cade în puterea marelui proprietar, contribuind la rotunjirea unei moșii mai întinse.

Lipsește dar din comerț vânzarea de pământ în parcele. În aceste condiții, ce se fac spornicii, mijlocașii ridicați dintre săteni? Ce se fac fiii preoților, învățătorilor, perceptorilor, primarilor și altor fruntași ai satelor? De sigur că alegă la slujbe, iar când porțițele acestora le găsească închise, se reîntorc în mijlocul celor de unde au pornit și... așteaptă. Părinții lor cu drag ar cumpăra din vreme pentru fie-care copil o parcelă de 3—5—8, ha., mai ales cu înlesnire de plată în rate. Atunci, fiii lor ar fi viitorii gospodari și fruntași ai agriculturii în satul lor natal; pe când acum, așteaptă slujba și... fortamente conspiră contra ordinii stabilite, adică în contra adevăratei lipse de ordine în alcătuirea lucrurilor privitoare pe sătenii noștri.

Nimeni nu dorește să se reîntoarcă vremurile de milostenie, când se împroprietăreau de drept toți țiganii, vagabonzii și slugile, dar fie care nu poate înțelege cum de nu e voe ca de la un nevrednic de aceștia să cumpere o bucată de pământ, asigurându-și existența ca bun gospodar în satul părintesc.

Statul mai are moșii peste 400.000 h. a. în afară că în fiecare județ posedă 100—200 de mici parcele răslețe sau bunuri mici,

mai sunt apoi zeci de mii loturi părăsite de nevolnici și stăpânite fără nici un drept de cel întâiu cutropitor. Toate acestea puse în vânzare de stat la licitație în loturi mici cu înlesniri de plată în termene scurte, ar fi ceva. Ba încă din banii ce se incasează pe loturile vândute, de s'ar cumpăra alte moșii particulare când se vând zilnic și apoi parcelate și puse în vânzare individual la licitație din timp în timp, câte 10—20 loturi. Ba chiar alienabilitatea terenurilor rurale ce nu-s cultivate de proprietarii lor, precum și libertatea de a vinde pentru ruralii cu parcele mai mici de un hectar și dreptul de a cumpăra pentru cei ce au mai puțin de 10 hectare, ar fi iarăși lucru bun.

Cu chipul acesta, pe de-o parte s'ar divide cu încetul și treptat unele din proprietățile mari, iar pe de altă parte și în acelaș timp s'ar reconstitui proprietăți mari țărănești. Continua vânzare și cumpărare, punerea adecă în comerț a pământului, ar micșora mult dacă n'ar face chiar să dispară setea actuală de pământ a sătenilor noștri, aducând îndeostulare și celor în suferință.

Nu mai vorbim de necesitatea proprietății mijlocii ca o chestie de interes general, mai curând sau mai târziu lipsa ei se va face auzită.

Nu voim nici casă rurală, nici bancă agrară și nici credit sătesc; voim, sătenii voesc ca statul, după cum e negustor de chibrituri și de sare să se facă negustor de pământ, dar negustor cinstit, mulțumit cu câștig omenesc, nu împărțitor de pomeni și nici exploator. În această calitate de cinstit negustor sau patronând o societate cu asemenea gospodar cunoscător al trebilor și al orânduirii cuvenite. Statul socotim că și-a îndeplinit cu rost una din cele mai de seamă ale datoriei față de mulțime.

Așa gândesc sătenii noștri în chestia pământului.

C. St. St.

Adunarea de la Cergăul-Mare.

Darea de seamă a deputatului Dr. I. Maniu.

— Dela corespondentul nostru special. —

Ziua de 11 Septembrie st. n. va rămânea pentru totdeauna întipărită în inima popoului român din Cergăul-Mare și jur. În această zi din incidentul dărei de seamă a deputatului Dr. Iuliu Maniu — în mijlocul satului s'a ținut cea dintâi adunare a aderenților partidului național român.

Abia cu o zi mai înainte s'a hotărât ținerea acestei adunări — și — cu toate acestea — putem zice — a fost una dintre cele mai impozante. Timpul, care în preseara acestei zile începuse a se posomorî — în ziua adunării era atât de frumos, soarele era atât de cald și atât de plin de splendoare. În dimineața zilei de 11 Septembrie, mai împodobiau stradele Cergăului-Mare pe-nele de cocoș și sulitele alor 8 jandarmi, cari mai târziu se înmulțiră la 11. Li orânduise părinteasca noastră stăpânire pentru a asigura libertatea cuvântului și libertatea întrunirii. Pentru aceasta îi suntem mulțumitori, cu toate că dl pretor dela Blaj Tokos, îndată la început își exprimase indignarea pentru faptul acesta („din toată inima“, îi credem!)

Sosirea deputatului a fost hotărâtă pe 11 ore a. m. Poporul întreg din Cergăul-Mare și un număr destul de frumos de Românași din Lupu, Spătac, Mânadate și Cergăul-Mic, deja dela 10 ore îl aștepta în mijlocul satului cu multă nerăbdare.

La timpul fixat sosește dl deputat însoțit de dnii: Aurel Domșa, red. „Unirii“, dr.

Traian Erdélyi, c. adv. dr. Ioan Bălan notar consistorial, dr. Alexandru Niculescu profesor de Sf. Teologie, Ștefan Roșian, prof. teol., Nicolae Marcu, vicerectorul sem. teologic, și de clericii Ilie Mada, Ioan Bărbat, Nicolae Costea și Petru Gruia.

Intru întâmpinarea iubitului oaspe au fost trimiși 20 de „călărași“ sub conducerea tinerilor frați Vasile Moldovan, gimnazist absolut și Ioan Moldovan, stud. agr. în frunte cu „steagul lui Maniu, purtat de feciorul de țăran George Henegar.

L'au întâmpinat în partea despre hotar numită „Cetățuie“, unde un alt fecior de țăran, Ilie Muntean, pășind înaintea trăsorei deputatului, emoționat peste măsură îi adresează următoarele cuvinte: „Măria Ta! Steagul acesta pe care-l purtăm, plini de nădejde l'au dus părinți noștri la Vinț acum un an și jumătate — și cu biruință l'au adus apoi acasă. Acest steag îl închinăm acum înaintea Măriei Tale noi, feciorii lor, și-ți zicem din tot sufletul: Bine ai venit!“

Cuvintele aceste eșite din inimă sinceră țărănească au emoționat peste măsură mult pe dl deputat și suita D-sale, — până la lacrimi. Dl deputat mulțamește prin câte-va cuvinte, după cari în frunte cu călărașii și cu steagul albastru al lui Maniu își continuă drumul către sat. Ajungând în partea de hotar numită „Grindeiu“, aci îi întâmpinără ceilalți feciorași din Cergăul-Mare în frunte cu „ceterașul“, care aclamând cu mult entuziasm, s'au pus în fruntea convoiului, care acum mergea numai în pași, și așa între chiote vesele și cântece își face intrarea triumfală în sat. Aici, la „podul din Clencea“ îl întâmpină fetele satului sub conducerea dșoarei Olimpia Popa, fiica parochului local care-i predă un drăgălaș buchet de flori tomnatic, rostind câteva cuvinte înduioștoare de bineventare în numele femeilor, cari și ele își cunosc — la rândul lor — marea misiune națională! Poporul aștepta în mijlocul satului, formând un cordon dela curtea domeniului mitropolitan până la podul de lângă biserica șcheiască. Intre aclamările entusiaste ale mulțimei, mândrul convoiu înaintează până la pod. Aici în numele popoului rostește cuvintele de bineventare clericul Septimiu S. Popa.

Ajungând la tribuna ridicată între stejari, lângă curtea parochială, între nesfârșite strigăte de „Să trăiască deputatul nostru“ urcă tribuna Dr. Iuliu Maniu. Rostește un discurs lung, în care dă seama despre toate luptele mari și glorioase ce le-a purtat d-sa, și soții săi de principii în parlamentul țării. Arată netrebnicia kossuthiștilor, cari și-au călcat toate promisiunile făcute alegătorilor. Au promis introducerea sufragiului universal — n'au vrut s'o împlinească! Când noi — spune d-sa — ceream cu insistență împlinirea acestei promisiuni — ei ne răspundeau că o reformă așa de însemnată are lipsă de studii îndelungate.

Scopurile ascunse ale coaliției însă sunt cu totul altele. Ei vreau să introducă o astfel de reformă electorală prin care să despoaie de drepturi partea cea mai mare a popoului. Când noi le-am adus aminte să-și împlinească promisiunea că vor introduce serviciul militar de 2 ani — ne-au mai spus că noi nu reprezentăm voința acelor cari ne-au ales. De aceea am venit în mijlocul D-voastră ca să vă întreb: Și vreați să ducem și mai departe lupta începută? — Atinge în câteva puncte programul luptei

din viitor și îndeamnă poporul la supunere față de cei mai mari, la iubire de patrie și de neam.

Cuvântarea deputatului a electrixat inimile tuturor. Aplauze nesfârșite i-au urmat, iar din ochii multora vedea-i curgând lacrimi.

Vorbirea dlui Bălan.

Apoi urcă tribuna domnul *Dr. Ioan Balan*, vicenotarul consistorului din Blaj, și cu cunoscuta-i oratorie populară arată necesitatea introducerii votului universal. A fost o vorbire exelentă, des intreruptă de aprobările vii ale poporului, care nu se mai sătura să-l asculte.

Vorbirea lui Roșian.

Al treilea orator a fost domnul *Ștefan Roșianu*, profesor de teologie, vestitul „agitator“ dela Blaj după repausata „Erdélyi Hir-lap“. Dsa, a „agitat“ mulțimea la iubire de neam și la supunere față de legi. A arătat în adevărata lor lumină pe aceia cari fac să nu fie pace în țara asta. Irod a tăiat capul Sfântului Ioan Botezătorul pentru că a spus adevărul, ei umblă să taie capetele și să asuprească pe aceia cari azi, nici ei nu fac altceva, decât, spun adevărul. Arată principiile corecte ale lui Kossuth Lajos și Deák Ferencz. Dacă noi suntem agitatori, dacă noi suntem tâlhari agitatori, tâlhari au fost și Kossuth și Deák și chiar și sfântul Ștefan! Sfântului Ioan Botezătorul i-s'a tăiat capul, dar adevărul a învins și adevărul propovăduit de noi *trebuie* să învingă. În urmă încheie cu cuvintele: „Înainte de asta cu un an și jumătate am umblat prin multe comune, nu și în Cergăul-Mare, pentru-că Cergănarii totdeauna au fost recunoscuți de oameni bravi, și am recomandat pe dl Dr. Iuliu Maniu. Acuma plin de mândrie vă spun că nu m'am înșelat întrânsul. A fost vrednic de încrederea ce v'ați pus întrânsul“.

Cuvântarea aceasta frumoasă despre care cred că mi-a succes să dau o iconă cât se poate de palidă, a însuflețit poporul până la infinit. Scriitorul acestor șire a auzit din gura unui țaran următoarele cuvinte: Vai, oare de ce nu ne face numai un semn... numai un semn...

Proiect de rezoluție.

Însfârșit urcă tribuna parohul locului, onoratul domn *Ioan Popa* și după o foarte scurtă cuvântare, prezintă un proiect de rezoluție prin care 1. se votează încredere iubitelui nostru deputat dr. Iuliu Maniu, cum și întregului partid național din Camera Ungariei. Le mulțumește pentru ostenele aduse pentru binele popoarelor ale căror interese le apără în Camera ungară, se declară solidari cu deputații naționaliști în toate cele ce au făcut până acum în Cameră și afară de Cameră.

2. Se cere cu insistență introducerea votului universal, secret și egal și votarea directă prin comune și pentru aceasta îi roagă să-și pună toate puterile în luptă ca proiectul despre acest vot să se depună pe masa Camerei, încă în toamna anului curent.“

Acest proiect a fost primit între urale nesfârșite.

Dl deputat mai urcă odată tribuna, mulțumește poporului pentru dragostea arătată față de el, care s'a manifestat mai ales prin primirea acestui proiect de rezoluție, promițând că din parte-i va face totul, pentru ca să ne vedem odată realizate toate idea-

lurile noastre.

Iar parochul *Ioan Popa*, urcând pentru ultima oară tribuna, disolvă adunarea rugând poporul să se îndepărteze în liniște acasă, să dovedească că noi putem ținea adunări fără să avem lipsă de sulitele jandarmilor.

Adunarea s'a sfârșit pela 2 ore p. m. Impresia ce au lăsat asupra poporului întrunit în număr de aproape 1000 de persoane, cele auzite a fost atât de mare, încât după închidere aproape un pătrar de oară nu i-a lăsat inima să se depărteze dela tribună.

Geandarmii de astădată au rămas cu buzele umflate. Unii dintre ei se vaetau că pier de foame. I-a reflectat îndată un țaran. Mergeți și mâncați pe solgăbirăul!

Cronica externă.

Evenimentele în Maroc.

Din Casablanca vestește o telegramă că generalul Drude a surprins pe un timp cu ceață orașul Taddert, împrăștiind cu ajutorul tunurilor de pe uscat pe contrar, care mai era neliniștit și de un groaznic bombardament de pe vasul „Gloire“. Pe parte franceză a căzut un soldat și au fost răniți 6. Meritul că trupele franceze au putut surprinde tabăra Cabililor dela Taddert, se atribue recunoașterilor făcute cu ajutorul baloanelor.

Francezilor pe semne li s'a urit de atâta așteptare și astfel au hotărât să ia ofensiva. Eri la 6 ore dimineața pe baza instrucțiilor date de guvern, generalul Drude a pornit cu 12 companii, două baterii de artilerie de câmp, patru tunuri de munte, două mitralize și toată cavaleria spre tabăra Cabililor dela Taddert. După ce ambele tabere se ciocniră mai de multe ori, Arabii, cari nici nu puteau opune o rezistență mai eficace, s'au retras mereu, iar Francezii numai unde întâmpinau rezistență își făceau loc cu baioneta. Astfel au putut înainta spre Taddert, bombardând tabera Cabililor, cari au fugit lăsând mulți morți înapoia lor. Tabera Arabilor a fost nimicită complet. Francezii s'au întors cu pierderi neînsemnate la Casablanca.

După cum a adus la cunoștința trupelor, generalul Drude are de cuget să mai îndrepte un atac împotriva orașului Taddert.

ȘTIRILE ZILEI.

Vineri, 13 Septembrie.

— **In atențiunea „Transilvaniei“.** Societatea „Transilvania“ din București are merite pentru bunele servicii ce le face poporului maghiar, să i-se dea de cătră guvernării țării noastre o subvenție grasă. Căci nu e puțin lucru că dl Dr. Ioan Giurgiu care a învățat cu bursă dela această societate mai multă vreme în Paris, e colaborator statornic la ziarul „Előre“ din Cluj, după cum nu e puțin lucru că actualul bursier (prin intervenția păr. Dăian) Timbuș care studiază științele naturale la universitatea din acelaș oraș, a fost timp de 10 luni, cât a viețuit cea mai scrintită fițuică antiromânească, Erdélyi Hir-lap, colaborator iubit al acesteia.

Ne ținem de datorie a atrage atenția acestei societăți cu gânduri bune și cu isprăvuri regretabile pentru ca să ia măsuri nemulțămindu-se cu simple admoniții ci tăind în carne vie.

— **Trei episoade dela adunarea din Cergăul-Mare.** 1. Parochul locului în ziua premergătoare adunării a scris o epistolă învățătorului local, prin care îl roagă să binevoiască a-și da concursul la

aranjarea cordonului și la conducerea tinerimei și a băieților de școală.

2. În ziua adunării d-sa se plimba prin sat și printre oameni. Un coleg al d-sale din alt sat îi zice:

— Măi Dumitre, mergi de-ți pune în rând Cergovenii!

D-sa a strâmbat din nas:

— Acolo-i popa!

3. Pe când vorbea — pare mi-se dl Dr. Bălan — iată trei cară veniau din Blaj — și lângă fiecare car câte-un țaran îmbrăcat în haine murdare. Treceau pe uliță la deal cu pălăriile în cap, pe lângă adunare. Notabene era și sârbătoarea Tăierii capului Atunci am auzit între țărani șoptindu-se următorul dialog:

— Unde au fost carăie acele?

— În Blaj, cu grâu.

— Doar azi e Miercuri. N'a fost zi de târg!

— Nu.

— Poate n'au știut, că azi e adunarea?

— Nu se poate. Doar aseară a umblat crâsnicul și clopotarul bisericii din casă în casă și au spus oamenilor, că e adunare.

— Oare a cui fs carele aceste?

— A dascălului de aici!

— Dar omul cel de lângă carul cel dintăiu?

— Tatăl dascălului!

— Dar cel de lângă al doilea?

— Vărul dascălului!

— Dar cel de lângă al treilea?

— Pare-mi-se sluga dascălului!

— **„Agitator“ condamnat.** Curtea cu jurați din Cluj l-a condamnat pe d-l Voicu Nițescu, student în drept, pentru un articol scris în revista „Orizontul“, la 8 zile temniță și 40 cor. amendă.

— **Intre Pănade și Văleni.** Pănade lângă Blaj, Văleni lângă Beiuș. Depărtarea e destul de mare. Diferența e și mai mare între ce se petrece într'un loc și în altul. La Pănade soldați înarmați năvălesc asupra cetățenilor pacinici. La Văleni soldații lasă ale lor și aleargă în ajutorul oamenilor năpăstuiți de foc. Într'un nuwăr trecut am dat știre despre acest fapt uman al soldaților de la regimentul 33 din Arad, care staționase câteva zile în Văleni pe timpul manevrelor. Aflăm acum că nu s'a făcut numai atât. Ofițerii, văzând pagubele pricinuite prin foc au făcut numai decât o colecță, adunând 90 coroane, care sumă au dăruit-o lui Miron Boja (Goje), cel mai sărac dintre frații cărora le-au ars casele. Darul ofițerilor a făcut o adâncă impresie în comună. Câtă deosebire între ce se petrece la Pănade și ce se petrece la Văleni. Da, într'un loc au fost honvezi secui, în celălalt loc armata comună.

— **Mai domol.** Am ruga pe Tribuna dela Arad s'o lase mai încet cu reproducerile și schimonosirile știrilor luate din „Lupta“. Înțelegem ca un ziar să ia informații din alt ziar, dar atunci datoria cere ca sau să se indice isvorul, sau să nu se publice verbal. Tribuna în numărul 190 al său, ia d. e. la «Noutăți» nu mai puțin de patru știri de-ale noastre pe cari le ciunțește cum îi place. Așa din „Scrisoarea din Sibiu“ publicată în Nr. 185 al Luptei, Tribuna taie o parte și-i dă titlul «Din Sibiu», apoi mai taie o parte și punând-o pe pagina următoare, îi dă titlul „Fudulie goală“. Notăm că T. reproduce foarte greșit. În corespondența noastră se vorbea de un articol „Népkultura“ apărut în «Nagyhatár-ör», iar nu din ziarul «Népkultura» cum stăcește Tribuna. — În acelaș număr T. mai reproduce încă alte două știri fără a indica isvorul.

Lăsați-o mai domol puțin!

— **Epidemia de vărsat în Viena** pune pe griji și populațiunea din Budapesta, deoarece comunicația zilnică poate ușor importa această boală. În Viena lumea este atât de mult îngrijorată, încât populația se vaccinează mereu, iar cei ce se află în vilegiatură, nu îndrăznesc să se întoarne acasă. Se crede că numărul cazurilor de îmbolnăvire sunt cu mult mai numeroase, faptul acesta însă se ține în secret pentru a preveni o panică generală.

Din cauza că epidemia ușor poate fi importată și în Ungaria, ales în Budapesta, ministrul de interne se ocupă serios cu mo-

dalitățile prevenirii izbucnirii acestei boale. S'a dat un ordin că tuturor cari voesc să se altoască, medicii le stau la dispoziție, procurându-se în scopul acesta și materia necesară la vaccinare.

Caracter epidemic a avut variola și în Paris în Martie și Aprilie anul acesta, unde la zi se îmbolnăveau câte 180—200 de inși de vărsat.

Cu ajutorul procedurii de vaccinare boala în 8 săptămâni a fost învinsă, căci alt mijloc de prevenire împotriva acestei boale nu există. 4000 de medici altoiau în fiecare zi timp de două săptămâni populația, care se îmbulzea la stațiunile de vaccinare ca la teatru. Într-o zi se isprăvi materia de altoit, ziarele aveau atunci ce fulgera împotriva guvernului, a medicilor și autorităților sanitare. Din fericire boala a încetat de a se mai răspândi și se putea constata o îmbucurătoare scădere a epidemiei, ivindu-se numai ici coloa sporadic câte un caz de îmbolnăvire.

— **Vești despre măritișul contesei Montignoso.** Eri și alaltăeri gazetele nu aveau altă senzație de înregistrat de cât aceea că moștenitoarea de tron Luisa, acum contesa de Montignoso se mărită după un cântăret de operă. Corriere della Sera desmințește acum această faimă lipsită de fond, spunând că contesei nici prin gând nu-i trece să facă așa ceva, deoarece știe bine, că în acest caz va pierde renta anuală de 36.000 lire, va trebui să extrada pe fetița Monica, pe care o iubește atât de mult și în fine că nu va putea să-și vadă nici odată copiii, de cari atât de mult o leagă iubirea de mamă. Toată senzația s'a plămădit așa, că contesa își luase ore de pian la un compozitor italian.

— **Vaporul „Regele Carol“ în mare primejdie.** Vaporul „Regele Carol“ a sosit Miercuri dim. cu o întârziere de 10 ore la Constanța. Eșind din Bosfor a fost apucat de o groaznică furtună. Apa a intrat pe punte, aruncându-se toată marfa în mare și cu o înălțime de 5 mile (în loc de 18), vaporul a ajuns târziu în Caliacra.

Toți pasagerii erau îngroziți. Vaporul nu a suferit nici o avarie.

Pagubele mărfii aruncată de pe punte, se evaluează la 15.000 lei.

Furtuna și valurile au aruncat 3 marinari cari dormeau pe punte în partea de jos a vaporului. Marinarii nu s'au înecat.

— **Desp. Agnita al Asociației** își va ține adunarea generală la 21 Septembrie n. în comuna Bendorf, la orele 11.

— **Sfințire de biserică în Sângătin.** Duminecă, 9 | 22 Septembrie va avea loc sfințirea bisericii din Sângătin, protopopiatul Miercurea. Sfințirea se va face prin Ex. Sa mitropolitul Ioan Meșian. Cu acest prilej se va da și un banquet festiv.

— **Ionel Brătianu la noi.** Ministrul de interne român Dl I. C. Brătianu își consacră câțeva vreme din concediul său pentru a călători prin toate ținuturile locuite de Români.

Patrusprezece zile domnul Brătianu însoțit de doamna, o femeie din obârșie princiară și de o superioară inteligență va trece cu automobilul din sat în sat căutând a ne cunoaște și a ne studia rosturile noastre.

Luni în săptămâna aceasta au sosit la Sibiu, unde seara au luat masa la poetul nostru Octavian Goga.

Ministrul s'a întreținut multă vreme cu câțiva invitați, între cari Directorul „Albinei“ Dr. Partenie Cosma, cu Dl Tăslăuanu, Dr. Lupaș, Dl asesor Cristea, și cu doamnele de față.

— **Zaharie Bârsan cu doamna,** iubiiții noștri artiști își continuă turneul său prin ținuturile românești fiind primiți în tot locul cu multă însuflețire și dragoste.

Dela Hunedoara a plecat la Brad unde va da azi Vineri o singură reprezentare în folosul gimnaziului de acolo.

Apoi va trece la brud și de aci la Bistrița cu ocazia adunării Asociației.

După ce se va opri câțeva vreme în cele două centre românești, Sibiu și Brașov va rece în Bucovina iar pe iarnă va pleca ia-

răș în Italia să-și renoiască forțele pentru greaua luptă la care s'a angajat.

Noi li trimitem în tot locul salutăriile noastre prietenești și-le dorim succes și noroc.

— **Dragostea prin Banat.** Eri Joi în 12 n. l. c. s'a ținut la tribunalul din Timișoara pertractarea procesului de presă al foii „Plugarul Român“ intentat pentru politică fără cauțiune; acuzat a fost redactorul foii, dl N. Mitru, căruia i-s'a pus dragostea în spate și acum va trebui să o poarte, căci e pedepșit la o săptămână temniță și 20 cor. în bani. Acuzatul a apelat. Oare când ne vor slăbi cu dragostea?

— **Dia America.** Citim în „America“, numărul ce ne sosește astăzi: „Gazeta America se va tipări începând cu numărul al doilea sau al treilea din anul nou de viață, în care pășește, în tipografia sa proprie, cu caracterele și accentele noastre românești.

Casele cumpărate deja de mult, mașinile, materialul, mobila, instalațiunea; toate la olaltă în preț de peste 11.000 dolari, se vor pune de acum înainte în serviciul luminării și învățării neamului nostru, în serviciul foaiei.

Cheltueli mai mari de 11.000 dolari (aproape 60.000 coroane), o sumă, la care nu-i e ertat oricărui muritor să cugete, să rischeze întru de a putea mulțumi pe creștinul, care își jertfește centul său pe altarul culturii.

În jug greu am intrat, dar lupta grea, plină de pericole și cinstită, asta e adevărată. Puteam să încerc apucături și chițibușuri ca d. e. facere de societate pe acțiuni, lingușiri, plânsori și vaecărări pe la locuri de unde se linge câte ceva, dar mie îmi place bucățica de pâne muncită. Bucata mea de pâne, dacă o merit, nu o cerșesc, ci o pretind. Cât din partea lingușirii nu mă pricep; iară de a mă încovoia, nu pot.

Bazat pe ajutorul Atotputernicului, pe munca și silințele mele și sprijinit de soarte, ba și de nesdravănul de noroc (câțiva românași harnici, cari mi-au sărit în ajutor și cărora le voi fi vecinic mulțumitor), am putut săvârși acestea, pe cari vi le-am destăinuit mai sus.

Începând cu destăinuirea aceasta va trebui să continuez și deci adaug, că pe lângă instalațiuni am angajat oameni pricepuți și harnici.

Am o'erit cu buna inimă dreptul de proprietari ai gazetei d-lor preoți:

Sfinția Sa Trandafir Scorobetiu din Yeungstown și Sfinția Sa Ioan Tatu din Indiana-Harbor, nu în vedere de câștiguri, ci cu gândul acela, că mai multora le va fi mai ușor de-a lupta în contra negurei, ce apasă pe ochii sufletului și a minții noastre.

De azi înainte suntem 3 preoți proprietari gazetei America. Vrem ca prin dânsa să creștem națiunii oameni de omenie.

Modul luptei noastre va fi liniștit și sincer. Departe de noi reclama uricioasă de bâlcu și minciună, ori strigătul de cofărițe!

Gazeta va apărea prin Octombrie tot în formatul care îl are acum, însă de 8 pagini adecă duplu precum a fost până acum. Prețul va rămânea tot 4 dolari pe an.

Având toate, credem că pe viitor vor dispărea mizeriile, pe cari le întâmpinăm azi cu tipărirea și expedarea etc. și vom putea încunjura multele nemulțămiri ce le au On. cetitori.

Ceea-ce ne rugăm de frații români e, ea să ne sprijinească în lupta noastră, abonându-și foaia. Folosul al vostreu este.

Cu stimă: M. Balea, preot rom. ort.“

— **Cum se pot recunoaște bancnotele falzificate?** Acum când aproape nu trece săptămână, fără ca publicul să nu fie avertizat din partea ziarelor de a se feri de bancnote falzificate, credem, că nu va fi de prisos a arăta, cum se pot recunoaște unele din aceste falzificate și anume bancnotele stricate cu intențiune frauduloasă și compuse apoi din două părți neegale de bancnote. Când adecă falzificatele, de altcum bine succese, sunt numai la o margine de-

fectuoase, falzificatorii coreg greșeaua de regulă așa, că taie simplu partea defectuoasă și o completează cu o altă parte a unei bancnote bune și falzificatele le pun în circulație ca bancnote veritabile.

De aceea este consult a ținea în evidență, că mărimea normală a bancnotelor veritabile este: la cele de K 10 135 mm. lățime 80 mm. înălțime; la cele de K 20 135 mm. lățime, 90 mm. înălțime, 100 mm. înălțime, la cele de K 100 165 mm. lățime, 110 mm. înălțime; și la cele de K 1000 193 mm. lățime, 128 înălțime.

Bancnotele tăiate se lipesc la olaltă de regulă cu hârtie gumată transparentă, pentru a seduce pe primitorul bancnotei în ce privește partea ce lipsește Ultimul proprietar al bancnotei bune ciontate, care o prezintă aceea la Banca Austro-Ungaria pentru răscumpărare, se păgubește cu suma de detragere corespunzătoare, părții ce lipsește, care pagubă poate fi, amăsurat mărimii bancnotei, une-ori destul de însemnată. De cele mai multe-ori se ciontează bancnotele á K. 50, K. 20, și K. 10, dar nu sunt rare nici bancnotele ciontate á K. 100. Este prin urmare consult a fi cu precauțiune la primirea de bancnote îndoite și a controla cu puțină osteneală, dacă bancnota are mărimea normală arătată mai sus sau nu.

„R. E.“

Poșta Redacției.

Reșița. La întrebarea mai multora răspundem: autorul corespondenței despre ruga din Reșița nu e dl I. Velcean.

Sânt-Ana. Scrisoarea deschisă nu mai e actuală Citește „Știrile zilei“ din numărul de alaltăeri.

Partea științifică literară.

Amințiri despre Hașdeu.

Cercul «Revistei nouă». — Premiera lui «Răsvan și Vidra». — Moartea lui Hașdeu.

(Sfârșit)

La rugăciunea sa, copila îi răspunde, nevăzută:

— Nu pot veni, dar sunt:

Fi mângăiat!

— Ești unde?... Unde?

— 'Mi-e grou

Să 'ți desvelesc a morții taină:

Și de-aș putea, nu vreu!

Nu vreu, căci trebui a ta cruce

Până 'n sfârșit s'o duci:

Să suferi!

— Numai de m'aș duce,

Ridic și mii de cruci!

Să știu că 'n cele lumi senine

Iar ne-am mai revedea...

De nu 'mi răspunzi, ah! altul cine

Vre un răspuns să-mi dea?

Intreb pe filozofi d'a rândul,

Intreb...

— Nu-i întreba!

Ei toarnă și răstoarnă gândul,

Dar inimile — ba!

Cărarea Vieței viitoare

De vrei s'o nemerești,

Vei ști răbda: și-or cât te doare,

Să crezi și să iubești!

Tu vei putea să 'nvingi ispita

Căci doar ești tat'al meu!

A crede și a iubi, afăta

Ne cere Dumnezeu!

Cu ce dragoaste așteaptă moartea spre a se întâlni cu „Iulica“:

Tu nu mai ești; murit'au toate!

De atunci, eu mă gândesc mereu

„Ce dulce vis, ce voluptate,

Când ea muri, să mor și eu!“

Doctorul care a căutat pe bolnava îi face

un acrostih cu numele lui și alte versuri cari se termină cu un dramatism de neînchipuit:

Și dinții mei să 'i simțã
Scârșnind în capul lui!...
Il las să tot trăiască
Dar versu'mi să 'l înfiere
În veacu veacului!

Mai departe, continuă:

Nemica nu mă doare,
Și totuși mor.
Ființa'mi nu de boală
Și nu de vârstă moare,
Murind de dor.

Spune că în ori-ce dimineață, uitându-se la sine, se vede mai pierdut și are dorință nespuse de mare d'a pleca în sus. Cu cât îi scade carnea, tinzând încet-încet să moară, pe atât i-se avântă cugetarea și se simte poet mai mult ca or când. Vorbește cu nevăzutul și acesta îi povestește multe; el se miră: de ce când duhul îi e sus, nu-l duce ca pe morți. Prin suflet soarbe în cer vecinicia" întreagă, și în lume e nimic. Se duce, se duce, la ea, lumina vieții sale. Nu mai așteaptă!

Slova copilei e sfântă și-i drept ca să fie astfel. În păstrare la maica ei sunt cele scrise de ea ca moaștele în altar; dar el prescrie tot ca să dea tipografului. Acestea sunt ceasurile cele mai senine în amărăciunea lui neagră. Prescrie lungi nopți; iar ziua tiparul îi pironeste înalta ei cugetare. Răsar foi după foi. Când e gata un tom, el, cu lacrimi și suspine se crede mai lângă ea. A băut un pahar, tom după tom, ca raze din cer va rezezi; și lumea o va privi cu mirare, iar el, mărăcine, se va vesteji pe loc.

Din mândra ei moștenire, cea de pe urmă filă voește să fie și cea de pe urmă zi din viața lui. Și ar vrea ca atunci când va pune: *Fine*, să adoarmă fericit ca să se poată trezi numai sus cu ea!

Ca concluzie, spune:

Ce piatră tare fost-am eu!
Ani mulți Ursita ne 'mpăcată
Mă tot isbea, isbea mereu,
Pân'ce m'am spart și eu odată!
Și din trecutu-mi spulberat
— Un bolovan în agonie —
Gemând, în lume-am revărsat
Odorul meu de poezie!

Pentru aceea care a scris strofe ca aceasta:

Luceafărul ce vine
Ca să ne dea dreptate.
Gonind întunecimea
Prin falnicul său sbor,
În lume acel inger
Se chiamă Libertate:
El trage după dânsul
Lumină peste nor!

Pentru acea ființă sublimă, Hașdeu a ridicat un castel la Câmpina în care a strâns toate amintirile despre Iulia P. Hașdeu—cum se iscălea ea la 1887. În acest castel e o Bibliotecă cu cărțile, caetele, manuscrisurile, jucăriile de copii, și până și pe cele mai neînsemnate hârtiuțe al Iuliei. Mai e o garderobă cu hainele ei, cu pantofiorii și pălăriuțele ei, de la vârsta cea mai fragedă și până a murit.

Ah! și tot în acest Castel, Hașdeu a pus de-a construit o scară... o mistică ale cărei trepte se mișcă... ca să arate nestatornicia lucrurilor din lumea noastră.

D. Teleor.

Romanul ziarului „Lupta.“

Părinți și fii

de

(41)

Ivan Turghenieff.

„Tu urești! Păi de ce?“
„De ce? Ce mai de întrebare! Ai și uitat?“
„Ba de toate îmi aduc aminte, dar nu cred că acelea te îndreptătesc să urești... Tu ești nenorocit, nu-i vorbă, dar...“
„Da, da Arcadis Nicolaici, văd eu bine că și tu așa înțelegi rostul amorului ca toți tinerii de azi. Faci: pi-pi-pi cătră pui și cum se apropie puiul îl și apuci între genunchi și îi sucești gâtul. Eu nu-s de aceia. Din ce oră nu mai știi lecui ceva, e rușinos să te mai trudești cu el.“ — Se întoarse pe coate și urmă: la o furnică, ce târește veselă o muscă moartă de jumătate. Târește-o numai, draga mea, târește-o. Nu te doară capul de chinurile ei. Tu, ca dobitoac ce ești poți disprețui toate simțemintele de milă. Nu ești tu doară om, ce se schinguește și se frânge fără de nici un motiv.“

„Nu-i iertat să vorbești astfel, Eugen. Când te-ai frânt cum zici?“

Bazaroff își zvârlă capul în ceafă.

„Pot fi mândru de asta, cred și eu. De când sunt eu nu m'am prăpădit și nu se va găsi chip de femee care să isbutească. Amin, s'a mântuit! De-acu n'o să mai auzi o boabă despre asta.“

Amândoi tăcură molcom zăcând pe fânul mirositor.

„Da — începu iară Bazaroff — omul e o ciudată făptură. Dacă cauți din fir în păr, îți vine să crezi, că viața liniștită a părinților mei e fericită până la desăvârșire. Mâncă bine, bea sănătos, și să ști traiul tău e cel mai regulat și cel mai cuminte. Ba totuși urâtul te amenință. Te Îndoești să te amesteci întră ceialaltă, fie și numai ca să te sfădești cu ei, dar trebuie să te bagi între ei.“

„Așa ar trebui întocmită viața așa fel că tot minutul să-și aibă rostul lui“, grăi Arcadis gânditor.

„Negreșit! Totdeauna-ți place să însemni ceva, chiar și dacă ești în greșală. Te-ai deda și cu lucrurile neînsemnate... dar josițiile, mărășăviile vieții... aicea-i buba!“

„Nu sunt de fel josiții pentru acel ce nu vrea să le recunoască.“

„Hm. Tu spui o banalitate de-andoaselea.“

„Ce? Cum înțelegi banalitatea?“

„Iată cum. A afirma că civilizația e de folos, e a spune o banalitate, dar a zice că civilizația e dăunătoare, e a spune o banalitate deandoaselea. Asta sună mai distins, dar aevea tot un drac e.“

„D'apoi adevărul? Unde se poate cerca?“

„Unde? Îți răspund ca și ecoul: unde?“

„Eugen, astăzi tu ai toane de melancolie.“

„Zeu? M'o fi bătând prea ferbinte soarele la cap. Ș'apoi atâta more de smeură ce-am mâncat!“

„Așadar nu ne-ar strica să tragem un pui de somn.“

„Fie. Dar să nu mă privești în față... ești foarte hâd la față când dormi.“

„Care va să zică totuși îți pasă când mă gândesc la tine.“

„Nu știu. Un om într'adevăr vrednic de numele acesta n'ar fi să-și bată capul cu cele ce se gândesc despre el, decât, om adevărat e numai acela despre care nu este nimic de gândit, pe care însă trebuie să-l ascultă sau să-l urești.“

„Ciudat! Eu nu urăsc pe nime“, grăi Arcadis tăcând o clipă.“

„Eu însă urăsc pe atâta! Tu ai un suflet moale, și o mămăligă de tine cum ar putea urî? Tu ești sfios, tu n'ai încredere în tine.“

„Și tu, tu ai deci multă încredere în tine? Tu te stimezi mult?“

Bazaroff tăcu o vreme.

„Când voi afla un om care să-și dăbălăzeze urechile în fața mea, atunci îmi voi schimba părerea despre mine. A urî? Dar, uite, bunioară admitem, trecând pe dinaintea

mândrului și curatului bordei al vechilului vostru Filip, tu ai zis: Rusia nu se va avânta la culmea perfecțiunii până ce și codașul dintre codași nu va avea o locuință ca aceasta și că tot insul are să contribuie la aceasta...
Va urma

Economie.

Recolta Americii. Biroul central de statistică din Washington a dat publicității rezultatele recoltei din Statele-Unite.

Conform acestor date, recolta grâului e evaluată la 661,764.000 bushle, față de 735,266.000 din anul trecut.

Grâu s'a semănat în anul economic 1906-1907 pe o întindere de 28,182.000 acres, iar în anul trecut pe o întindere de 29,623.000 acre.

În cifră medie în anul acesta recolta de grâu a fost deci 14.6 bushle la acre, față de 16.7 bushle din anul trecut.

Recolta de grâu a Statelor-Unite în anul acesta e slabă mijlocie.

Cucuruz se sperează 2,540,764.000 bushle, față de 2.780,069.000 bushle din anul trecut, sau în procente 80.2, față de 90.2.

Ovăs s'au produs 787,245.000 bushle față de 851,482.000 bushle din anul precedent, în procente 65.5 față de 81.9.

O evaluare oficială a rezultatelor recoltei de secară nu s'a făcut.

Recolta orzului va fi cu 6 procente inferioară, celei din anul 1906.

Recolta mondială a vinului în anul 1906. Conform datelor oficiale franceze, recolta vinului din întreaga lume, în anul 1906 a fost următoarea:

S'a produs în întreaga lume 134,128.908 hectolitri vin, din acestea 48 milioane hectolitri, adică o parte de trei se vine pe Franța.

După Franța cel mai mult vin s'a produs în Italia 32 și jumătate milioane hectolitri, apoi în Spania 16,900.000 hectolitri.

Locul al patrulea îl ocupă iarăș o provincie franceză, Algirul cu 6,905.720 hl. În locul al cincilea urmează Portugalia cu 3,900.000 hl., în al șaselea Austria cu 3,100.000 hl., în al șaptelea Ungaria cu 2,805.000 hectolitri. Locul al optelea și al noulea îl ocupă România și Chile fiecare cu 2 și jumătate milioane hectolitri.

Urmează apoi Rusia cu 2,100.000 hl., și Belgia cu 1,900.000 hectolitri. Germania a produs mai puțin vin, decât chiar și Belgia.

Peste un milion hectolitri vin s'a mai produs în Turcia (cu insula Cipru laolaltă).

În Grecia s'au produs 900.000 hl., iar în Serbia 500.000 hectolitri vin.

În Australia, Tunis și Brazilia s'a produs abia câte un pătrar de milion hectolitri vin.

Băncile populare în România. Zilele trecute s'a tipărit „Anuarul Băncilor populare din România la sfârșitul anului 1906“.

Numărul băncilor populare din România începând dela anul 1902 au crescut în continuu. În anul 1902 erau în România numai 700 bănci populare cu 59.844 membri, și un capital de 4,250.600 lei.

La 1 Iulie 1904 numărul băncilor populare s'a ridicat la 1625 cu 121.786 membri, cu un capital de 10,086.020 lei, iar depunerile spre fructificare erau în suma de 2,431.112 lei.

La 31 Decembrie 1906 erau deja 2021 bănci populare cu 239.002 membri, capital subscris 20.035.054 lei, iar capital deplin vărsat 18,509.519 lei, care împreună cu depunerile spre fructificare și celelalte fonduri se ridică la suma de 27,275.474 lei.

Ideia tovărășiilor străbate deci, din ce în ce mai mult în straturile țărânilor din România.

Criza în industria de petrol. Am amintit deja, că în urma defacerii cartelului de petrol, industria de petrol a suferit mari pierderi.

Acum se vestește din nou din Viena, că fabricile pentru rafinarea petrolului vor ținea o consfătuire în scopul aflării unei soluțiuni a crizei, ce amenință dezvoltarea industriei de petrol.

Situația în piața de petrol e foarte nefa-

vorabilă. Producția materiei brute crește în continuu, iar consumul nu stă în raport cu producția. Ofertele numeroase de petrol brut agravează situația.

Congresul internațional de petrol din București, credem că va fi aflat mijloacele prin cari se va împiedeca izbucnirea crizei.

Nouă bancnote de 20 coroane. Banca Austro-ungară va scoate din circulațiune bancnotele actuale de 20 coroane. Lucrările pregătitoare pentru emisiunea bancnotelor nouă s'au început deja și peste scurt timp bancnotele nouă vor fi date destinațiunii.

Banka Austro-ungară s'a văzut din cauza multelor falșificate necesitate a scoate din circulațiune bancnotele vechi de 20 coroane.

Bursa de efecte. Din străinătate au sosit știri favorabile, și colportându-se asemenea știri și asupra negocierilor pactului economic cu Austria, bursa a fost dispusă. La deschidere cursurile valorilor favorizate de speculație s'au urcat. Mai târziu făcându-se numeroase realizări locale cursurile au căzut cu puțin.

Circulația în târgul efectiv a fost minimală.

Rentele și valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 637.50
„ „ ung. a.	— 744.50
„ băncii de escompt a.	— 480—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 664.50
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 110.50
„ „ coroane 4 „ „	— 92.65
„ austr. de aur 4 „ „	— 115.50
„ „ coroane 4 „ „	— 96.75
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19.19
mărci germane, aur	— 23.56
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 117.82
„ franceze 100 franci	— 95.87
„ italiene 100 lire	— 95.87

„ române 100 lei — 95.25

Ruble rusești de hârtie — 2.54

Prețurile cerealelor. Tendența generală în târgul efectiv de cereale a fost liniștită.

Prețurile cerealelor s'au menținut.

Transacțiuni s'au făcut puține, producții au fost rezervați, morile au cumpărat numai cantitățile necesare consumului zilnic.

Tendența la încheierea bursei a rămas liniștită.

Azi până la 12 ore din zi s'au vândut 25.000 măji metrice grâu.

Pentru cel mai frumos grâu de Tisa (80 kilograme greutate) s'au plătit 23 coroane 50 fileri, iar pentru cel mai slab din comitatul Pestei (75 kilograme greutate) 21 coroane 55 fileri de majă metrică (= 100 kilograme).

În ultimele 24 ore circulația cerealelor în Budapesta a fost următoarea:

	sosit	expediat	măji metrice
Grâu	— —	56616	— — 3275
Secară	— —	6465	— — 2380
Orz	— —	7885	— — 2000
Ovăs	— —	19624	— — 7982
Cucuruz	— —	7641	— — 7300
Rapiță	— —	—	— — —
Făină	— —	306	— — 18380
Tărâțe	— —	200	— — 2110

Tendența generală în târgul pe termen de cereale a fost liniștită.

Conform buletinului oficial au notat:

Grâu pro Octomvrie: 11.50, 11.49—11.50; pro Aprilie 1908: 12.04, 12.02—12.03.

Secară pro Octomvrie: 9.81, 9.78—9.79.

Ovăs pro Octomvrie: 8.19, 8.18—8.17.

Cucuruz pro Septemvrie: 6.92, 6.94—6.98 pro Mai 1908: 7.00, 7.01—7.00 K. de 50 kilograme.

Tariful transportului pe năi. Pentru transportul mărfurilor pe apă se plătește până la Budapesta de 100 kilograme: Dela Panciova 50—54 fileri, Neoplanta (Ujvidék)

46—48, Bezdán 32—36, Senteș —, Seghedin 52—54, Zenta 48—50, Titel 46—48, Timișoara —, Becicherecul-Mare 50—52 fileri.

În aceste sume sunt socotite și darea de transport precum și taxa de asigurare.

Piața din Budapesta.

L.

Cereale.

Grâu, maja metrică, frumos	. 23 cor. 50 fil.
„ „ „ „ mijlociu	. 22 cor. 90 fil.
„ „ „ „ mai slab	. 21 cor. 55 fil.
Secară, maja, m. dela	18 cor. 75 fil. 19.25
Orz, „ „ „	15 cor. 55 fil. — 15.95
Cucuruz nou, „	13 cor. 60 fil. — 13.80
Ovăs, „ „ „	16 cor. — fil. — 16.80
Rapiță, „ „ „	— cor. — fil. — —

II.

Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela	15b cor. — 156 cor.
Slănină, . . . „	131 cor. — 136 cor.
Cartofi, . . . „	380 cor. fil. 580 —

Spirit, „ 58.50 cor. — 59.50

III.

Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni . . . — — —	filieri kilogramul
Tineri . . . 137—138	filieri kilogramul

Redactor responsabil:

VASILE MACREA.

Tipografia «Pop. Rom.» Budapesta, István-ut 11.

Banca Națională a României.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1906	ACTIV	1907
26 August		18 August 25 August
109 595 437	{ 77 235 437 Reserva metalică aur 85 539 926 32 360 000 „ Trate Aur . 35 447 500 }	113 037 821 120 987 426
782 489	Argint și diverse monete	752 939 610 140
85 779 578	Portofoliu Român și Străin	99 564 728 101 467 594
28 845 754	{ *) Impr. contra ef. pub. 13 305 050 „ „ „ în contcurent 23 121 587 }	35 498 592 36 426 637
11 999 924	Fonduri publice	11 999 924 11 999 924
14 801 390	Efectele fondului de rezervă	15 806 084 15 806 084
2 908 324	„ „ de amortizarea imob. și material	3 253 121 3 253 121
5 769 188	Imobili	5 900 315 5 901 242
603 725	Mobilier și Mașini de Imprimerie	638 475 638 519
356 490	Cheltueli de Administrațiune	302 757 311 299
96 309 295	Deposite libere	110 651 049 109 177 949
5 775 643	Compturi curente	10 900 902 7 948 173
24 953 781	Compturi de valori	24 685 644 27 272 334
388 481 018		432 992 351 441 791 442
	PASIV	
12 000 000	Capital	12 000 000 12 000 000
21 373 442	Fond de rezervă	23 051 453 23 051 453
3 222 588	Fondul amortisării imobilelor și material	3 473 646 3 473 646
253 366 500	Bilete de Bancă în circulațiune	281 218 850 291 405 840
1 646 498	Profituri și perderi	2 077 070 2 077 070
562 695	Dobânzi și beneficii diverse	520 283 605 484
96 309 295	Deposite de retras	110 651 049 109 177 949
	Conturi Curente	
388 481 018		432 992 351 441 791 442

Scomptul 5%.

*) Dobânda 5%.

A. Raza

croitor.

IV., Strada Nádor 28 vis-à-vis de palatul bursei.

Se recomandă on. public român.

— Croi elegant. Prețuri moderate. —

In băcăria

comerciantului Ioan Cutean din Brad se caută de urgență un

sodal.

„Grănițerul“

Institut de credit și econ. ca societate pe acțiuni în Dobra. Capit. soc. C 250.000. Fond de rezervă C 60.000

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 6% interese. Depuneri până la 1000 cor. să pot ridica și să plătesc fără abdicere.

Acordă tot soiul de împrumuturi.

Cumpără și vinde realități.

Cu 1 Octomvrie 1907. deschide în piața Dobrei un magazin mare pentru produse, deci cumpără și vinde bucate și alte produse cu prețurile cele mai culante atât în mare cât și în detail.

DIRECȚIUNEA.